

Stockholm 2025-09-19

Svensk Byggtjänst
remissamaanlaggning@byggtjanst.se

Byggföretagens synpunkter på förslag till MER Anläggning 26

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar cirka 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag. Byggföretagen arbetar aktivt för en sund konkurrens i bygg- och anläggningsbranschen.

Byggföretagen har tagit del av remissförslaget avseende MER Anläggning 26 och välkomnar möjligheten att lämna synpunkter. Detta remissvar fokuserar uteslutande på kompletthetskravet; någon granskning eller bedömning av övriga delar av MER Anläggning 26 har inte gjorts inom ramen för detta remissvar.

SAMMANFATTANDE SYNUNKTER

Byggföretagen är positivt till att det inte föreslås någon ändring av kompletthetskravet i remissutgåvan av MER Anläggning 26. Detta ställningstagande är välgrundat och ligger i linje med branschens behov av förutsägbarhet, kalkylerbarhet och jämförbarhet.

Byggföretagen noterar att utredningsgruppen och referensgruppen diskuterat möjligheten att luckra upp kompletthetskravet. Byggföretagen ser med oro på en sådan utveckling. Kompletthetskravet har varit en grundförutsättning i MER ända sedan systemet skapades och har de senaste 15 åren varit i allt väsentligt oförändrat. Mot bakgrund av kompletthetskravets betydelse bör branschen få möjlighet att lämna synpunkter på ett konkret förslag på formuleringen av ett uppluckrat kompletthetskrav innan något sådant lanseras.

KONSEKVENSER AV ATT FÖRÄNDRA KOMPLETTHETSKRAVET

Förutsebarhet, kalkylerbarhet och jämförbarhet riskerar att gå förlorad

Branschen verkar vanligen utifrån premissen att förfrågningsunderlag ska vara kalkylerbara, att anbud lämnas i konkurrens och att beställare ska kunna jämföra anbuden. Detta skapar förutsägbarhet och en effektiv priskonkurrens samt motverkar att byggkostnader drivs upp av onödiga prispåslag.

Förfrågningsunderlag för entreprenader är ofta omfattande och består inte sällan av många olika kontraktshandlingar. För att underlätta kalkylerbarhet och minska risken för missförstånd om vad som ska prissättas och vad som ingår i kontraktsarbetena har branschen gemensamt utvecklat system och referensverk för att beskriva arbeten och samordna kontraktshandlingarna. För att sådana system och referensverk ska fungera effektivt måste de vara utformade på ett sätt att de möjliggör detta.

Komplettthetskravet utgör en grundförutsättning för att MER ska fungera som ett verktyg för att underlätta kalkylerbarhet och minska risken för missförstånd. Utan komplettthetskravet kan en entreprenör inte förlita sig på mängdförteckningen, vilket riskerar att driva upp kostnaderna i anbudsskedet.

Komplettthetskravet möjliggör också en transparent och jämförbar prissättning, inte bara från kalkylperspektiv utan även ur ett upphandlingsrättsligt transparensperspektiv. Grundtanken i MER är att varje pris ska bära sin egen kostnad. Om "glömda" koder som uppdagas i anbudsskedet ska ingå i kontraktssumman kommer entreprenörerna att behöva prissätta detta arbete inom ramen för koder och rubriker där arbetet inte hör hemma. Det skulle medföra att priserna blir "orena" och missvisande. Olika anbudsgivare kommer också att prissätta på olika sätt, vilket gör att anbuden blir svåra att jämföra.

En utsmetning av kostnader på icke-avsedda koder leder också till att entreprenörens vinst kommer att variera beroende på vilka mängder som i slutändan ska ersättas. I vissa situationer kommer entreprenören att bli överkompenserad, i andra underkompenserad. Det riskerar att skapa ett moment i anbudsgivningen där anbudsgivarna i större utsträckning spekulerar om mängder och prissättning.

Otydliga gränsdragningar kring vilka arbeten som ska prissättas inom respektive kod riskerar också att leda till större spridning mellan anbudssummorna, eftersom det skapas tolkningsutrymme i anbudsskedet. Detta ökar risken för att entreprenörer gör "offensiva" eller felaktiga tolkningar av underlaget, vilket i sin tur kan leda till tvister i genomförandefasen, exempelvis när tilläggsersättning begärs för arbeten som inte uttryckligen prissatts men som av entreprenören anses ingå i kontraktssumman. Vi ser också en risk för att överprövningar av

offentligt upphandlade byggentreprenader ökar när upphandlingsdokumenten brister i förutsägbarhet och villkoren inte framgår klart och tydligt, vilket kan leda till förseningar och ökade kostnader för hela branschen.

Samhällsekonomiska aspekter

Som redan konstaterats är en sannolik effekt av en uppluckring av kompletthetskravet att kostnaderna i anbudsskedet och svårigheterna att jämföra anbud ökar. Eftersom de flesta entreprenörer räknar på fler entreprenader än de vinner innebär ökade krav på anbudsarbetet att entreprenörens så kallade förgäveskostnader ökar märkbart. För att kompensera för denna kostnadsökning kommer entreprenörer på organisationsnivå sannolikt att behöva göra ett högre påslag jämfört med vad som görs idag. I detta sammanhang ska påminnas om att vid generalentreprenader räknar varje fackområde på sin del.

Som nämnts ovan kan vi även räkna med att kalkylsvårigheter och ökad taktisk anbudsgivning leder till fler tvister, både om upphandlingarnas transparens och om rätten till ersättning. Detta innebär ökade kostnader för såväl beställar- och entreprenörskollektiven som för samhället i stort.

På samhällsnivå leder detta sannolikt till ökade byggkostnader. Vilka effekter det i sin tur medför är svårt att förutse, men risken är att det kan leda till ett generellt minskat byggande.

KOMPLETTHETSKRAVET OCH HJÄLPARBETEN

Av AMA-nytt 1/25 framgår att utredningsgruppen och referensgruppen diskuterat möjligheten att luckra upp kompletthetskravet. Det som inte framgår är varför eller på vilket sätt kompletthetskravet skulle luckras upp. Detta har föranlett spekulationer i branschen, bland annat rykten om att vissa anser att de senaste årens utvecklingen mot att allt fler hjälparbeten ska mängdförtecknas – och därmed träffas av kompletthetskravet – är problematisk.

Byggföretagen vill i detta sammanhang framhålla vikten av att inte blanda ihop kompletthetskravet med frågan om vilka arbeten som ska mängdförtecknas enligt systemet. Kompletthetskravet innebär inte att alla arbeten ska mängdförtecknas. En mängdförteckning ska dock vara komplett avseende de arbeten som enligt systemet ska mängdförtecknas. Om och i vilken utsträckning hjälparbeten ska mängdförtecknas är en separat fråga. Byggföretagen vill dock påminna om att utvecklingen mot att allt fler hjälparbeten ska mängdförtecknas har varit föranledd av ett behov från branschen, dels för att entreprenören ska kunna prissätta arbetet på ett korrekt och förutsebart sätt, dels för att beställaren ska få ”rena” priser där varje kod återspeglar den faktiska kostnaden för det

arbete den avser. Eventuella justeringar av vilka hjälparbeten som ska mängdförtecknas och därmed omfattas av kompletthetskravet bör därför göras med försiktighet och eftertanke.

FÖRÄNDRINGAR AV KOMPLETTHETSKRAVET BÖR FÖREGÅS AV SÄRSKILD REMISSHANTERING

Det är vanligt i branschen att ansluta tekniska beskrivningar till AMA Anläggning och MER. Enbart inom anläggningssektorn investerades cirka 150 miljarder kronor under 2024. Hur MER ska tolkas och tillämpas har alltså stor betydelse för branschen.

Kompletthetskravet har varit en grundförutsättning i MER ända sedan systemet skapades och har under de senaste 15 åren varit i allt väsentligt oförändrat. En uppluckring av kravet skulle innebära en betydande förändring för branschen.

Om det blir aktuellt med en uppluckring av kompletthetskravet är det önskvärt om det konkreta förslaget skickas ut på remiss, så att branschen får möjlighet att tycka till om ett sådan förslag.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Erik Lindtorp, entreprenadjurist, erik.lindtorp@byggforetagen.se alternativt 08-698 58 79 eller Gustav Gonelius, entreprenadjurist, gustav.goneliuss@byggforetagen.se alternativt 08-587 147 35.

BYGGFÖRETAGEN